

Høringssvar NOU 2025: 3 Ny kulturmiljølov

Den Norske Aktuarforening viser til høringsnotat av 04.04.2025 om ny kulturmiljølov og ønsker å avgi en høringsuttalelse. Den Norske Aktuarforening begrenser seg til å kommentere forholdene knyttet til forsikring av fredede bygninger omtalt i §§ 50-53.

De forslåtte bestemmelsene legger sterke føringer på prising og forsikringsvilkår for fredede bygninger. §51 sier «Det er forbode å nekte forsikring eller å ta høgare forsikringspremie for freda eigedommar berre fordi dei er freda». Denne føringen er i direkte motstrid til forsikringsvirksomhetsloven § 7-5 som sier

«Foretaket skal ved utformingen av premietariffene og ved fastsettelse av premien sørge for at:

- a. foretakets premier vil stå i rimelig forhold til den risiko som overtas og de tjenester som ytes,
- b. foretakets premier vil være tilstrekkelige til å gi sikkerhet for at forpliktelsene etter inngåtte forsikringer blir oppfylt, og vil være betryggende ut fra foretakets økonomi,
- c. det ikke vil skje urimelig forskjellsbehandling mellom produkter, produktkombinasjoner eller kundegrupper.»

Den Norske Aktuarforening er enig i at fredede bygninger skal få tegnet forsikring, men vil påpeke at dette må skje til gjeldende vilkår og praksis for prising (vurdering av risiko) slik at forsikringen ikke kommer i brudd med forsikringsvirksomhetsloven. Den Norske Aktuarforening ønsker å påpeke at fredning av en bygning er i seg selv sterkt fordyrende for gjenoppbygning, og dermed blir premien høyere når en bygning er fredet. I den sammenheng kan det vises til takstbestemmelsene i Norsk Naturskadepool, del 13, der det står:

«Fullverdigrunnlag fra skjemavurdering gir gjenoppføringspris etter rasjonell byggeskikk og moderne metoder, og ekstraomkostningene med kopiering av spesielle materialer og utforming må dekkes ved bruk av justeringsfaktoren. Spesielt ved reparasjonsskader kan ekstraomkostningene langt overstige ordinær fullverdigrunnlag, og justeringsfaktor på 2,0 til 5,0 må benyttes.»

En justeringsfaktor på 2,0 til 5,0 betyr at reparasjon av fredede bygninger regnes å kunne koste fra 2 til 5 ganger så mye som fullverdigrunnlaget etter skjemavurdering ellers ville tilsi.

Innholdet i den forslåtte paragraf 51 kan dermed vurderes å være selvmotsigende siden det er fredningen i seg selv som gjør forsikringen dyrere. Denne bestemmelsen ville hindre forsikringsselskapene i å kreve en premie som står i rimelig forhold til den risiko som overtas.

Videre gir paragraf 52 bestemmelser for dekning av merkostnader:

«§ 52 Plikt til å dekkje antikvariske meirkostnader for istandsetjing eller gjenoppbygging av freda kulturmiljø

Forsikringsavtale og forsikringsoppgjer skal dekke antikvariske meirkostnader når fylkeskommunen eller Sametinget har gjeve pålegg om istandsetjing eller gjenoppbygging etter § 50 første avsnitt.»

Bestemmelsene i paragraf 52 pålegger derfor forsikringsselskapene visse vilkår som også vil være fordyrende.

I innledningen til kapittel 33 beskriver Utvalget «naturleg skade» slik: «Med naturleg skade siktar utvalet her til skadar som kjem av brann, naturhendingar som erosjon, flaum, og ras, eller andre plutselige og uventa hendingar». Til dette vil Den Norske Aktuarforening bemerke at erosjon ikke er en plutselig og uventet hendelse. Det er uklart om denne listen er uttømmende.

Ordlyden i den foreslåtte § 50 kan tolkes som at enhver skade som oppstår gradvis av «naturlege» årsaker som regn, vanninntrengning, setningsskade, snøtyngde, vær og vind etc. skal være gjenstand for forsikringsdekning. Dette ville stå i sterk kontrast til vanlige forsikringsvilkår som pålegger forsikringstager vedlikeholdsplikt og vanligvis bare dekker skader som inntreffer plutselig og uventet og ikke som følge av gradvis forringelse.

De foreslåtte bestemmelser rundt forsikring av fredede bygninger vil tvinge forsikringsselskapene til å akseptere en risiko uten å kunne kreve en premie som står i rimelig forhold til risiko. Dette er i direkte motstrid til forsikringsvirksomhetsloven. Man har sett eksempler i utlandet (særlig USA) av at sterke restriksjoner på premier og/eller vilkår har ført til at visse forsikringer ikke lenger kan kjøpes i risikoutsatte områder. Den Norske Aktuarforening støtter derfor ikke innføring av bestemmelsene i §§ 50-53.